

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yehezkel

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

אכ לאקזחי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9132

יחזקאל כא

כא (א) ויהי דבר יהוה אלי
לאמר: (ב) בן-אדם
שים פניה דרך תימנה והטף
אל-דרום והנבא אל-יער השדה
נגב: (ג) ואמרת ליער הנגב
שמע דבר יהוה כה-אמר אדני
יהוה הנני מצית-בך ואשואכלה
בך כר-עץ לח וכל-עץ יבש לא-
תכבה להבת שלהבת ונצרבו-
בה כל-פנים מנגב צפונה:
(ד) וראו כל-בשר כי אני יהוה
בערתיה לא תכבה: (ה) ואמר
אחה אדני יהוה המה אמרים לי
הלא ממשל משלים הוא:

ויהי

חרגום אשכנזי נח
בא (א) דעם עויגען ווארט
ווארד מיר, וויא פאלנט:
(ב) ערד ענוא הן! ווענדע
דיין אנגעויכט גענען מיטטאג
הין, לאס דייע רעדע נאך וי-
דען הינשטראמען, אינה ווייז-
זאנע אויף יענען וואלד אים
זדליכען געפילדע, (ג) שפריך
צודעם וואלדע אים זידען: הא-
רע דען אויסשפריך דעם עוי-
גען: וא שפריכט דער הערר,
דער אללמעכטיגע: זיעה!
איך לענע פיער אן אין דיר,
דיעזעס ואלל פערצעהרען אין
דיר יעדען גרינען אונד יעדען
דיררען בוים; דייע מעכטיג
לאדערנדע פלאמע ואלל
ניכט ערלעשען, אללעס ואלל
פערבראונט ווערדען הורך ויא
פאן זידען ביו נאך נארדען.
(ד) אללע פליישליכען וועזען
ווערדען איינזעהען, דאס איך
דער עויגע עם אנגעצינדעט,
ווייל עם ניכט ערלעשען ווירר.
(ד) דא ענטענגעטע איך: א

מיון הערר! א אללמעכטיגער! ויא ווערדען פאן מיר זאנען: ער שפריכט איסמער גור אין
גלייכניססען

ר ש י

כא (ב) דרך תימנה. ארץ ישראל נדרומה של כנל: אל יער השדה. אל בית מקדשי שעתיד
להיות כיער וכשדה להחרש ולהקצו שועלים: (ג) ונצרבו. ל' לרבת השחין (ויקרא
י"ג) על שפתיו כחץ לרבת (משלי ט"ו) ל' לרבת רטרי"ר בלע"ז ל' בוים: כל פנים מנגב לפונה.
כל האנשים שנדרומה של כנל שהוא כנפון: (ה) ממזל משלים הוא. כשאני מתכבד להם בל'
משל

ב א ו ר

כא (ב) והטף, נחמיון הפעול, והטף דבריך. תימנה, חמון דרום ונגב מוסבים אל
ארץ ישראל, כי היא נדרומה של כנל, והם ככל הדבור במלות שונות. (ג) כל
עץ לח וכל עץ יבש, ענינו כל היער. להבת שלהבת, או כפי' בן מלך נמשך להבת אל
שלהבת כמו אדמת עפר (דניאל י"ב ב') או כפי' הר"ק הוכפל הענין במלות שונות לחזק
הדבר. (ד) וראו, מוסב על תכנה, כי בעל אשר לא תכנה, ינינו כי ה' בערו. (ה) הלא
ממשל משלים הוא, גראה ענינו כך, ידוע כי בימים הקדמונים, אס שאל אים את פי
האלילים להגיד לו עמדות מה, הם לא ענו בלשון נחות, למען אשר יבין כל אים, אבל
משיד נדרך מידה ומליבה, בלשון דמאממע לתרו אפי, עד אשר לא ידע אים לפתרה; ועל
זס

תרגום אשכנזי

גלי כניססעו. (ו) דא זאָרד
מיר היערויף דעם עוויגען
ווארט אויף דיעזע ווייזע:
(ז) ערדענוואָהן! ווענדע דיין
אנגעזיכט נעגען ירושלים, לאַם
דינע רעדען נאָך יענעו הייליג.
טהימערן הינשטרעמען, אונד
וויזאָנע איבער דאָס לאַנד
ישראל. (ח) זאָנע צו דעם
לאַנדע ישראל'ס: זאָ זינד דיא
וואָרטע דעם עוויגען: איך
פֿערהענגע איבער דיר, ציעי
הע הערויס מיין שווערדט אויס
דער שיידע, אונד פֿערניכטע
אויס דינער מיטטע דען פֿראַם
(טיינענדען) זאָ וויא דען פֿרע-
כען באַזעוויכט. (ט) דאָרום,
ווייל איך דען פֿראַם (טיינענע)
דען זאָ וויא דען פֿרעכען באַזע-
וויכט אויסראַטטען ויילל, דאָ-
רום זאָלל הערו ספֿאָהרען מיין
שווערדט אויסדער שיידע ווי-
דער יערעם פֿליישלכע וועזען
פֿאָן זידען (ביי נאָך) נאָרדען,

יחזקאל כא

(ו) ויהי דבר יהוה אלי לאמר:
(ז) בן אדם שים פניך אל-
ירושלם והטף אל-מקדשים
והנבא אל-אדמת ישראל:
(ח) ואמרת לאדמת ישראל כה
אמר יהוה הנני אליך והוצאתי
חרבי מתערה והכרתי ממך
צדיק ורשע: (ט) יען אשר הכרתי
ממך צדיק ורשע לכן הוצא חרבי
מתערה אל-כל-בשר מנגב
צפון: (י) וידעו כל-בשר כי אני
יהוה הוצאתי חרבי מתערה לא
תשוב עוד: (יא) ואתה בן-אדם
האנת בשברון מתנים ובמרירות

פתח באתנה חאנה

(י) דאָמיט אללעם ערקעננע, דאָס איך דער עוויגע מיין שווערדט אויסדער שיידע גע-
צאָנען, אונד ניכט צוריקקעהרען זאָללעם ווערער דאָהין. (יא) דאָ, ערדענוואָהן! קלאַ-
גע מיט צערבראָכענען לענדען (ד. ה. ויין העפֿטיגעט טוענדלע), יאָמטערע וועהמוטהפֿאלל פֿאָר
מזל וחיה כנון יער ואש חובלת לז ויבש. (ו) ויהי דבר ה' אלי לאמר. הנבא להם ונבואה
מפיוש אמרתי לך שים פניך דרך תימנה אני מפרש לך שים פניך אל ירושלים: (ז) והטף.
והנבא וכן אל חטיבו (מיכ' ז') זאל חטיף על בית ישאק (עמוס ז'): אל מקדשים. הוא יער
השדה. מקדשים שני חורבנים: (ח) צדיק ורשע. הוא הלל והיבש: (ט) יען אשר הכרתי
ממך. וידעתי כי ישמחי האומות לאידכם אקטוף עליהם ואגרה את נ"ג ככולם והוא שכתבתי

ב א ר

זה אמרו בני ישראל: הלא ממשל משלים הוא, כלומר דבריו אינם בניכור ופירוש, כי המה
על פי משל, ואומנו לא תמלא הרעה הזאת, אבל הוגד על אומה אחת; ע"כ אמר לו ה':
שים פניך דרך ירושלים וגו' כלומר דבר אליהם בפירוש, למען אשר ידעו, כי הם היעראשר
האזק באש: (ז) מקדשים, כנר בארתו לעיל. (ח) צדיק ורשע, הוא הלל והיבש (רש"י)
אזכרתי אינו לדיק גמור, אבל הנביא יקראבו לדיק בערך אל רעהו אשר ירשיע ממנו, אבל
מזל מקום משל גם הוא וגם עליו ישכט משפט מות, וכן פראו גם קלת מחול וכן איש
צדיק כלומר בערך אל אנשי דורו, וע"ד זה מלאנו גם בי שנואה אנכי (בראשית כ"ט ל"ג) ג"כ
בעק. רחל אשר אהב יוסף ממנה. (י) וידעו, כמה ידעו כי אני ה' הולאתי חרבי מתערה?
של אשר לא תשוב עוד, כי לא איש אל ויגע עד אשר יונקם להשיב חרבו אל גדה.
(יא) רשברון מחנים, בענין מלחמת נים וקאזרו עם מלח שבר נראה דעת המכס
דעטאָר, כי מדוך לשין עברית לשמן הכח והגבורה במלח ומתנים, כידוע,

יחוקאל כא

הָאָנֹכְהָ לְעֵינֵיהֶם: (יג) וְהָיָה כִּי-
יֹאמְרוּ אֵלָיךָ עַל-מָה אַתָּה נֹאֲמָה
וְאָמַרְתָּ אֶל-שְׁמוּעָה כִּי-בָאָה
וְנָמַס כָּל-לֵב וּרְפוּ כָל-יָדַיִם
וְכִהְתָּה כָּל-רוּחַ וְכָל-בְּרָכִים
תִּלְכָּנָה מֵיָם הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה
נָאֵם אֲדֹנָי יְהוִה: (יג) וַיְהִי דְבַר-
יְהוָה אֵלָי לֵאמֹר: (יד) בֶּן-אָדָם
הַנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹה אָמַר יְהוָה
אָמַר חָרַב חָרַב הוֹחֲדָה וְגַם-
מְרוּטָה: (טו) לְמַעַן טַבַּח טַבַּח
הוֹחֲדָה לְמַעַן הִיָּה לָהּ בָּרֶק
מִרְטָה אֹן נְשִׁישׁ שִׁבֵט בְּנֵי מֵאֶסֶת

כל

חרגום אשכנזי גט

איהרען אויגען — (יב) אונד ווען
זיא דיך פראגן: וואריבער יאמי
מערסט דוא? זא ערווערערע:
איבער איינע נאכריכט, דורך
וועלכע, ווען זיא קעמט,
אללע הערצען הינשווינדען,
אללע הענדע ערשלאפען, יע
דעם געמיטה זיך בעטריכט,
אונד אללע קניעע וויא אויף
דעם וואסער שוואנקען ווער.
דען — אונד פירוואהר! זיא
איוט געקאממען, אונד ווירד
פאללבראכט, שפריכט דער
הערר, דער עוויגע. — (יג) פערס
נער ווארד מיר דאן ווארט
דעם עוויגען, וויא פאלגט:
(יד) ערדענוואהן! פראפעציי.
הע אונד פערקינדיגע: אלזא
שפריכט דער עוויגע, זא
זאלסט דוא שפרעכען: דאן
שווערדט, דאן שווערדט איוט
שאן געשערפט אונד אויך שאן

געשליפען. (טו) געשערפט, דאמיט עס הינשלאכטע, געשליפען, דאמיט עס בליט-
צענד וויא —; אדער קאנגען וויר עטווא אונד דאמיט פרייען, דאס מיינעם זאהנעם שטאם

אללען

ר ש י

ונלכנו זה כל פנים הדומיין: (יד) חרב חרב. שחי חרבות חרב מלך נבל ראשונה ואח"כ
חרב בני עמון ביד ישמעאל בן נתניה שיהרוג את גדליה ואת הוואספיס אליו מאחרית החרב
כמו שמפורש (בירמיה מ"א): מרוטה. פורפיא"ה בלע"ז. מנחם חברו לשון שליפה וכן ויתן
אותה למרטה וכן כלס: (טו) היה לה ברק. להיות לה ברק זהו הוריות פלגדור"ש בלע"ז:
או נשיש. לשון תמיה הוא שמה יש לנו לשמות עוד: שבת בני מואסת כל עץ. שבת שאני מכה
זה את בני ליסרו קשה מכל השנטיס ומאוסה היא מנת כל מטה וכל עץ כי אינם אללה לכלו:
ויתן

ב א ו ר

ואס נחבר אל פעל אזר או חגר הוראתו התאמלות והשתדלות לעשות מיל ומליפות מורך הלכ
ברוח גבורה (מוטה פחמסען) כמו ואתה תאזור מחניך (ירמיה א' י"ז), וכן להפך אס נקשר עם פעל
סת ח יורה מלישות הגבורה והולידות מורך הלכ, כמו ומתני מלכים אפתח (ישעיה מ"ה א'), וא"כ
קאורו עם מלת שבר יעלה את מדרגתו ויורה חבדות הבק ורפיון רוח הגבורה בנואש מנל תקוה.
(יב) תלכנה מים, עיין לעיל ז' י"ז באורוי. הנה באה, השמועה. (יד) מרוטה, כמו שתקרא
נאמת הלשוה נאמת קלל, על אשר נמעט כמותה (ראה באורוי לעיל פרשה א' ז') בן
תקרא חרב חדה גם מרטה, על דבר המלקיס הדקיס אשר יסלו ממנה צעת המדידה.
(טו) או גשיש, הס דכרי הנביא. שבט בני, חרגם ונתן שנטא דכית יהודה וגוי. מואסת

כל

כָּל-עֵין: (טו) וַיִּתֵּן אֶתְהָ לְמַדְטָה
 לְתַפְשׁ בְּכַף הַיָּא-הוֹחֵדָה חֶרֶב
 וְהִיא מִרְטָה לְתַת אֹתָהּ בְּיַד-
 הוֹרֵג: (יז) זַעַק וְהִילֵל בֶּן-אָדָם
 כִּי-הִיא הִיְתָה בְּעַמִּי הִיא בְּכָל-
 נְשׂוּאֵי יִשְׂרָאֵל מְגוּרֵי אֶל-חֶרֶב
 הָיוּ אֶת-עַמִּי לְכֶן סָפַק אֶל-יָרֵךְ:
 (יח) כִּי בַחַן וּמָה אִם-גַּם-שִׁבְט

אללען בילדערדיענסט פֿער-
 אַבְטעט? — (טו) שלייפֿען ליעם
 ער עס שאָן, אום עס מיט דער
 האַנד צו פֿאַססען, געשערפֿט
 אויס דאָן שווערדט אונד געי-
 שלייפֿען, אום עס דעם וויר-
 גער אין דיא האַנד צו געכען.
 (יז) אַ ערדענוואָהן! קלאַגע
 אונד יאַממערע לויט, דען עס
 אויס דאָזעלכע (טווערדט),
 וועלכעס פֿריהער שאָן אין מיי-
 געם פֿאַלקע אונד אונטער אַל-
 לען ערלען ישראלי'ס געווי-
 טהעט; ויא אונד מייַן פֿאַלק

מאס

בעכטען אינסט שאָן פֿאַר דיעועם שווערדטע, דאַרום שלאַגע אַן דיא היִטעט דיר. — (יח) דען
 וואַהרליך! דיא פֿריפֿונג קעמסט — אונד וואָס געשיעהט, ווען דער שטאַם (דען

כ"ג

ר ש י

(טו) ויתן אותה. את השבט: למרטה לתפש בכף. לחלמה שתהא נוחה ופנונה לחופשה בכף:
 היא הוחדה חרב. היא השבט חרב מדהימוטה היא לתת אותה ביד נ"ג להרוג בה: (יז) והילל.
 ל' יללה: כי הא. החרב תהיה בעמי ובכל נשיאיהם ושריהם: מגורי אל חרב. קבולת עמי'
 באים לחרב היו סביבות עמי בן ת"י. מגורי לשון אונד בקין בן משכיל (משלי י') אגרה
 בקליר (משלי י') נהרשו ממנויות (יואל ח') העוד הזרע בגורה (תני ב'). ומנסח חזרו
 ל' יראה כמו ויר מואב (נמדבר כ"ב): לכן ספוק אל ירך. לנהי ולקניה: (יח) כי נוח.
 כי נחן רב בלכות שאר פועמות הרבה נחננו בהן שפוט ודבר ורעב וחייה: ומה אם גם שנט
 מואסת

ב א ר

כל עין, שעורו פסילי עין, כמו שחריגים יונחן למטעי בחר כלמיאעא, ועד"ז מחורגם
 אשכנזים. ואולי פשוטו כך, או גשיש, כלומר תהיה זאת חקותינו, ועליה גשיש, כי שנט
 המוסר אשר הכין ה' לכהות בו את בני ימאם לכהות את עמי היערי; וען מוסב על ישראל
 אשר לו המשילם בתחלת הפרשה. ועד"ז מלאנו ויחבר מחנק נפשי מות מעלמותי מאסתי לא
 לעולם אחיה (איוב ז' ט"ו) אשר באזורי, מאסתי מחנק נפשי. ואולי המבדכו בני ישראל בלכנס
 באמרם, כי המה כל כך נזויים בעיני ה', עד אשר ימאס מיסר אותם, על זאת השיב
 הנביא: (טו) ויחן אוחה למרטה, כלומר לשוא תוחילו, כי לכונה זאת נתן אותה למרטה לתפש
 בכף למען תכרת אתכם. בכף, עם הידיעה, למען תאות מלך חדדמה וחריפתה להחפש
 מיד ההורג. (יז) היא, מוסב על החרב אשר הוחדה. מגורי אל חרב, חרגמתי נפשי רד"ק
 מענין שחד מלשון ויגר מואב, ופירושו פחדו חרב היו, ונא שם מגורי נסמוך על מלת אל,
 כמו שנט הסמיכות על מלת על ומלת את, כמו והולכי על דרך שיחו (שופטים ה' ו').
 ופשוט את רכי (ישעיה ח' ז'). לכן ספוק אל ירך, לנהי ולקניה (רש"י), ודבר
 בלשון עני, על כי מוסב על גלות יהויכין. (יח) כי בחן, כלומר בנר נעשה הנסיון,
 לא יהיה באופן החנאי, ופשוטו כך: אם השבט אשר מאס בהם ברנה להפיל כל המון החללים,
 ומה גם אם השבט לא היה מואס בהם; והנביא הודה על דבריהם, כי בחמת שפילס הם
 מאוד בעיני ה' ושבטו מואס בהם, אבל מנל מקום יהיו נענשים, וגם זה מוסב על גלות
 יהויכין. גם יפן לפרש כי בודח, אם ינחן. ובה אם גם נהי, ומה אם ומלך אתר הנחונה
 שנט

יחזקאל כא

חרגום אישכנוי ס

מאסת לא יהיה נאם אדני יהוה:

(יט) ואתה בן אדם הנבא והך כף

אל כף ותכפל חרב שלי שתה

חרב חללים היא חרב חלל

הגדול החדרת להם: (כ) למען

למוג לב והרבה המכשלים על

הערץ פערצאגע, אונד אין אללען איהרען טהארען זיך

כידעריעלסט) ניצט פערצאגע-
טעט? — שפריצט דער הערר,
דער עוויגע. (יט) דוא ערדענ-
זאחן! ווייזאגע, אונד שלאג
געדיא הענדע צוזאמען; דען
דיעזעס דריטע שווערסט
וויירד דאפפלט וויטהען, עם
איזט איין טערטענד שווערסט,
איין שווערסט, דאן לויכען
הייפט, אינו אינגערסטע
דרינגט; (כ) דאמיט יעדעס

צערריטמונגען הייען, אי

בער- ווי

ר ש י

מואסת לא יהיה ומה תהי עוד על בני אם גם שנת מואסת זו תנול עליו עם שאר הנחן?
לא יהיה. עוד בני בעולם ופת" לא יתקיימון אבל שאר המקרא לא מרגס כך וכן נראה בעינינו
ושמעתי בו לשונות רבים וראיתי בספרי פירוטות ולא נתיישנו לי והפייט שייסד בחוכה (בשנת
ראשונה ביוצר) המואסת כל עץ הדקיר המונה משיעני שקרא את החרב מואסת כל עץ. ויונתן
כן חרגס או נשיג וגו' על דמיון שנת דבית יהודה ובנימן לשנתי דישראל כד גלו על דפלתו
לטעותא וחבו אינון למטעי בתר ללמי אעיא חף הוא מפרס או נשיג לשון חמיסה. כי בחף
ומה אם גם שנת מואסת לא יהיה ארי אתנכיוו עליהון נביא ולא תבו כלומר כבר הדבר
בחון שלא ישנו ומה יחא בסופה. אם גם שנת מואסת לא יהיה אמר ואף שנת דבית יהודה
וביימן שגלא יגלון ובעונדיהון בישא לא יחקיימון מלכות שנת שהיתה מואסת בחנירתה ומלענת
עליהם ועל הרעב הנחת עליהם חף היא לא חהיה ולא תקיס. עוד אסחרנו ל"א או נשיג
וגו' או שחא נשיג כי תאמר אלי שנת בני מואסת כל עץ מלכי יהודה מואסי ע"א הם כמו
שמניו נאכיה שאמר (ד"ה ב' י"ג) ועמבם עגלי הובצ ואסא ויהושפט ומזקיה ויאשיהו שבערו
כל ע"א שבעולם שחת ידם ואף אלו ישנו בתשובה. זעק והילל ואל חשיג על זאת כי היא
היתה בעמי ולמה כי בוחן כבר בוחן הדבר לפני שלא ישנו חשונה הוגנת ומה אם גם שנת
מואסת לא יהיה ומה אמתי עוד אפילו אם נאו לשוב ולמאוס בע"א לא יחקייס הדבר נידם
כי ימהרו לשוב לרשעתם והוא שאמר לירמיה אם ישוב ולא ישוב: (יט) הנבא והך כף אל כף
כדרך הסופדים ומה היא הנבואה: ותכפל חרב שלישה. אני אמרתי חרב חרב חרב של נ"ג
להכריב ירושלים וחרב בני עמון בגדליה עוד יש חרב של שלישיה כפולה כי שתיחן הללו וחרב
חללים יהיה והוא חרב החלל הגדול המפלת חללים רבים: החודרת להם. בכל אשר חללו
חרדף אחכס בחדרי חדרים הרי יוחן בן קרח ושני החיילים ילכו למלרים שם משגס חרב
ובן בכל המקומות אשר ימלטו מהם אל ערים בלורות כמ"ש בענין על כל שעריהם נחתי
אנחת חרב: (כ) למוג. ל' הנעה. ל"א ל' דבר גמס: והרבה המכשולים. והרבות המכשולים

ב א ו ה

שנת (בני) לא מאס פסילי העץ? — מוסב על פסוק ט' ובמו שמתורגם אשנתי. (יט) וחבפל,
ו' תחת כי, למה ינה כף אל כף? על כי תכבלו גו'. שלישה, מספר יסודי וזה"ל חוספת
וקרא חורבן בית המקדש חרב שלישיה, כי שלש פעמים עלו הכשדים על העיר, מעם הראשונה
צמי יהויקים ופעם השנית צמי יהויכין (מ"ב ב' ד'), ופעם השלישית אשר נה לכדו את
העיר היתה צמי לדקיהו (שם כ"ה); ועליה נבא עמה הנביא ואמר, כי המרובות
הראשונות לא תהיינה נחשבות לבלוס, בערך אל המרוב האחרונה אשר תהיה כפולה מהראשונות,
והוסיף הנביא עוד בפסוק הפלגת הברה באמרו חרב חללים וגו'. החדרה להם, פעל הנגזר
מהשם, אשר תנול אל חוך חדרי נטנס. (כ) למוג, הלמ"ד יחירה, כי די לו אם יאמר
למען מוג לב ונוסף לתוספת צאור ולחזק הדבר (רד"ק). והרבה המכשולים, והרבה

בערלאססע איד ויא דער
 וואומה דעם שווערדטעם, עס
 איזט דעם בליטצע גלייך גע-
 מאכט, דאמיט עס הינשמיר-
 צע צום שלאצטען, (כא) פֿער-
 אייניגע דיק, ווענדע דיק צור
 דעצטען אונד צור לינקען, ווא-
 דון גור דוא דיק ריכטען
 קאונסט. — (כב) אויך איד
 ווערדע דיא הענדע צוזאממען
 שלאגען, אונד אויסלאססען
 מיינען צאָרן; איד, דער עווי-
 גע, האַכע עס אויסגעשפראַ-
 כען! — (כג) דאָן וואַרד מיר
 דאָן וואַרט דעם עוויגען, וויא
 פֿאלגט: (כד) דוא, ערדעג.

כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם נָתַתִּי אֲבַחַת־חֶרֶב
 אֶחָ עֲשׂוּיָהּ לְבָרֶק מְעַטָּה לְמַבַּח:
 (כא) הִתְאַחַדְתִּי הַיְמִינִי הַשְּׂמִימִי
 הַשְּׂמִימִי אָנָּה פָּנֶיךָ מַעֲדוֹת:
 (כב) וְגַם־אֲנִי אֶכֶּה כָּפִי אֶל־כָּפִי
 וְהִנְחֵתִי חֲמַתִּי אָנִי יְהוָה דְּבַרְתִּי:
 (כג) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
 (כד) וְאַתָּה בֶן־אָדָם שִׂים־לָךְ
 שְׁנַיִם דְּרָכִים לְבוֹא חֶרֶב מִלְּךָ־

בכל

זאָהן | מערקע דיר יענע צווייא וועגע, אויף וועלכען דאָן שווערט דעם קעניגס פֿאָן בכל

ר ז י

וכן כל הרבה שנמקרא ל' הרבות הוא ל' פעול: אבחת חרב. יש פותרין טבחת ט"ח חמת
 אל"ף נא"ט ב"ח. ויש פותרין כמו אבחת ל' נעמה ולא יחנן כי חתי"ו באבחת אינה יסוד
 ולא באה אלף לסמיכה והחתי"ו נבצעתה מן היסוד ולחי אומר אבחת חרב השמעת קול הרוגי
 חרב ל' נביקה גלאפיש מי"נט בלע"ז כי נו"ן נבניחה יסוד נופל הוא כמו נו"ן נבניחה וחבא
 אל"ף במקומה כמו אחותי באזניכס (איוב י"ג) אסוד שמן (מלכים ב' י"ד). ומנחס פירש כמו
 חימת חרב ואין לו דמיון אלף פתרונו לפי עניינו: אח עשויה לברק. אוי ולא כי עשויה היא
 ללהט מרוטה ומוברקת: מעוטה לטבח. ועשויה בשמלה עד תחפש בכף לטבח ביום המלחמה
 ויש פותרין מעטה על ל' מיעוט שמחמעה כשמנוין אוחה וטעות הוא בידם כי חסרון
 הוי"ו ודגשות הטי"ת יורה עליה כי אין המ"ם שורש נתיבה כמ"ם של מעונה ומשונה ומעט'
 ומעלפת ספירים (שי"ח ה'). ומנחס חכר מעטה ל' מחשבה כמו (דניאל ב') החיב עיטה וטעי'.
 אבל דוגם פתר אותה כמו עוטה אור בשלמה (חללים ק"ד): (כא) התאחדו. אל מקום אחד
 או לימין או לשמאל: מועדות. מוזמנות: (כב) וגם אני אכה כפי אל כפי. אני אומר לך
 הבה כף אל כף וגם אני כמוך מקונן עליהם ואכה כפי אל כפי אך חמתי בוערת בי והניחותי
 אותה: (כד) שים לך שנים דרכים. כמו שהוא מסיים המקרא: ויד ברא בראש דרך עיר.
 פנה לך מקום בראש דרך שאתה בה ועשה לך כמין דרך מפולשת לפרשת דרכים אחד סונה
 לימין

ב א ו ר

המכשולים וכן כל הרבה שנמקרא לשון הרבות הוא לשון פעול (רש"י). אבחת חרב, ח"י
 קטלי חרב ואין לו כיע במקרא, ויתורגס לפי ענינו. אח, יחנן ביקרא חרב בלד השאלה אח
 אל הברק בערך מהירותה והירותה, כי כמו שהברק ימהר ויליץ, כך גם החרב, ואמר אח ולא
 אחות לחזק המשל, כמו לפתח חשאת רובן (בראשית ד' ז') ולא רובלת. מעטה,
 הנכון כדעת החכם בן זאב (באורב השרשים שרש עטה) כי מעטה לשון מהירות לחשוקה,
 כמו ויעט העם אל השלל (ש"א י"ד ל"ב). (כא) התאחדו, באשר המשיל החרב להברק, ע"כ
 אמר התאחדו, אתה והברק תהיו אחד, אנה פגיד מעדות, ח"י לאן אפיך מומיין.
 (כד) שים לך, לשון שימת עין. מארץ אחר, מכנל. ויד ברא, מבוחר נפסוק כ"ו, שאמר
 קלקל

בְּכֹל מְאָרֶץ אֶחָד יֵצְאוּ שְׁנֵיהֶם
 וְיָד בְּרֵא בְּרֵא אֶשְׁדֶּרֶךְ עִיר בְּרֵא:
 (כה) דֶּרֶךְ תְּשִׁים לְבֹא הָרֵב אֶת
 רֵבֶת בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶת יְהוּדָה
 בִּירוּשָׁלַם בְּצוּרָה: (כו) כִּי עָמַד
 מֶלֶךְ בְּכֹל אֶל־אִם הַדֶּרֶךְ בְּרֵאשׁ
 שְׁנֵי הַדֶּרְכִים לְקַסְס־קַסְס קְלָקֶל
 בַּחֲצִים שְׂאֵל בַּתְּרַפִּים רָאָה
 בַּכְּבֹד: (כז) בִּימֵינוּ הִיָּה וְהַקַּסְס
 יְרוּשָׁלַם לְשׁוֹם כְּרִים לְפֶתַח פֶּה

קאממען ואלל פאן איינעם
 לאנדע געהען ביידע וועגע
 אויס, דארט אויף דעם שיי
 דעוועגע וועהלט דיאזייטע ער
 אים שיידעוועגע דער שטאדט
 וועהלט ער זיא (כה) מערקע
 דיר דען וועג אויף וועלכען דאז
 שוועררט קאממען ווירד געגן
 רבה (דער הויפטטמרט) דער
 קינדער עמונים, אדער גענען
 יהודה נאך ירושלים, דער
 פעסטע; (כו) דען, דער קעניג
 פאן ככל שטעללט זיך אים שיי
 דעוועגע, אים אנפאנגע ביי
 דער וועגע, אום זיך וואהרזא
 גען צו לאססען, ער לעסט
 פפילע שווינגען, אראקעל

בעפראגען אונד דיא לעכער בעשויען. (כז) "רעכטס" איזט דער צויבערשפרוך, נאך
 ירושלים דייטער, שטורמבעקקע אנצולעגען, איין ווירגען אנצוארדגען, קריענסגע-

ר ש י

לימין ואחד פונה לשמאל: ילאו שניהם שני הדרכים: ויד ברא. מקום פונה מן הקולים
 והנרקנים אשרט"ר בלע"ז ודוגמתו בספר יהושע (י"ז) עלה לך היערה ונראת לך שמה
 ועוד כי הר יהיה לך כי יער הוא ונראתו (ס). ומנחם חניס כלם ל' ברירה כמו דרו לכס
 חיש (ש"א ח' י"ז). ברא לישנ"ט בלע"ז: (כה) דרך חשים לנוא וגו', סימן שתי דרכים הללו
 למלך בבל היולא מארטו על מנת לילך או לירושלים או לרנת בני עמון לאזה משתיהן שיפול
 לו גורל בקסמיו עליה כמו שמפורט כי עמד מלך בבל וגו': (כו) אם הדרך קרפ"ר בלע"ז:
 קלקל בחיטים. ליהט בלחט חכים זרק חן כלפי מעלה והיא פונה מאיליה לימין או לשמאל
 ולמקום שהיא פונה הוא הגורל. קלקל בחיטים חנרו מנח' עם נחשח קלל (לעיל ח') ועם
 לא פנים קלקל (קהלת י'). ויש משמע קלקל ל' קלקול כמו (ירמיה ד') וכל הגבעות התקלקלו.
 ויש לועזי' קלקל טראש"ט בלע"ז וכן ת"י קלקל בחטים קשת בגירויא: שאל בחרפים. דמות
 שמדבר במכספות ויש שעה שמכוונת שאם עושהו באותו שעה יש בו דבור לעולם: ראש בכנד.
 יש נקיאים קוסמים בכנד: (כז) בימיו היה הקסם ירושלים. כל גורלותיו קסמו לו לבא ירושלים: לשום

ב א ו ר

קלקל בחטים, כי כפי באשר החץ נפל על יד ימין או על שמאל, נסע או אל ירושלים או אל
 רנה, וברא הוא לשון ברירה, וכמהו ונראת לך שם (יהושע י"ז ט"ז) וראש הוא כנוי לאם
 הדרך באשר אמר בראש שני הדרכים. (כה) דרך חשים וגו', סימן שתי דרכים הללו למלך
 בבל היולא מארטו על מנת לילך או לירושלים או לרנת בני עמון לאזה משתיהן שיפול לו
 גורל בקסמיו עליה, כמו שמפורט כי עמד מלך בבל וגו' (רש"י). אח, כמו אל. ואח יהודה
 בירושלים בצורה, סרס המקרא ואל ירושלים הנצורה ניהודה. (כו) אם הדרך, נקראת
 אם הדרך, שהדרכים פונים אליה והיא להם באם והם להם נבנות (נד"ק). קלקל בחיטים,
 לשון תנועה בענין הקלות, בן בארוהו ר"י והר"ק, כלומר לזה לירות החיטים ולהפריחם
 באויר לראות לאיזה נד יפלו. דאח בכנד, יש נקיאים קוסמים בכנד (רש"י), ודעת רש"י
 דלי ספק על הקסם אשר נקרא כפי הרומיים haruspicina. (כז) בימיו היה הקסם
 לירושלים, אותו הקסם שהוא לבא על ירושלים, היה בלד הימין, וידוע כי פעלת הקסר

בְּרִצְחַת לְהָרִים קוֹל בְּתִרְוֹעָה
 לְשׁוֹם כָּרִים עַל־שָׁעָרִים לְשֹׁפֵךְ
 סִלְלָה לְבָנֹת דִּיק: (כח) וְהָיָה
 לָהֶם כְּקֹסֶם־שׂוֹא בְּעֵינֵיהֶם
 שְׂבַעֵי שְׂבָעוֹת לָהֶם וְהוּא־מִזְכִּיר
 עֵוֹן לְהַחֲפֹשׂ: (כט) לָכֵן כֹּה־אָמַר
 אֲדֹנָי יְהוִה יְעַן הַזְּכָרְכֶם עֲוֹנֵכֶם
 בְּהַגְלוֹת פְּשָׁעֵיכֶם לְהִרְאוֹת
 חַטָּאוֹתֵיכֶם בְּכָל עֲלִירוֹתֵיכֶם
 יְעַן הַזְּכָרְכֶם בְּכָף תַּחֲפֹשׂוּ:
 (ל) וְאַתָּה חָלַל רָשָׁע נְשִׂיא
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא יוֹמוֹ בָּעַת עֵוֹן

שרייה צו ערה עכען, שטורמ-
 בעקקע גענעו דיא טרארע אי-
 צולעגען, וועללע אויפצו-ווער-
 פֿען, אונד איין באַללווערק צו
 ערדיִטען. (כח) איהנען
 (ירושל'ס היימוקהערן) שיינט
 דיעס פֿאלשע צויבערדייטונג,
 ניכטיגע בעשוואַרונגען זינד עס
 איהנען; ער (דער קעניג) אבער
 איהרער זינדע איינגערענק,
 ווירד זיא ערנרייפֿען. (כט) פֿיר-
 וואהר! זא שפֿרייט דער הערר
 דער עויגע: ווייל איהר אייע-
 רע מיססעטהאטען אין עראינ-
 גערונג ברינגעט, אינדעם אייע-
 רע פֿערגעהונגען אפֿפֿענבאר
 אונד אייערע זינדען אין אלל
 אייערעם טהון זיכטבאַר זינד,
 דאָרום, ווייל איהר זעלבכט
 עס אין עראינגערונג ברינגט,
 זאָללט איהר דורך זיינע האנד ערנרייפֿען ווערדען. (ל) דוא אבער, דעם טאָרעם. שולדיגער
 באַזעווייכט, רוא פֿירשט ישרא'ס, דעסן טאָג (לור טטורפֿע) דאָן קעממט, ווען דוא מיססעטהאט

קז

יתיר וי

זאָללט איהר דורך זיינע האנד ערנרייפֿען ווערדען. (ל) דוא אבער, דעם טאָרעם. שולדיגער
 באַזעווייכט, רוא פֿירשט ישרא'ס, דעסן טאָג (לור טטורפֿע) דאָן קעממט, ווען דוא מיססעטהאט

יז

ר ש י

כרים. שלטונים מזונים ראשי גייסות: לשום כרים על שערים. אחת וגיים שלך שנ
 על שער פלוי: לסוף סיללה. שופטין עפר וסוללין וכונרין חל גבוה וכונשין אותה כעין
 שוכנשין תלי המגדלים לעמוד עליו ולהלחם בבני העיר: (כה) והיה להם. לישראל מה שעשה
 כ"ג כקסום שוא ולא יאמינו שיכליח אך באמת שבעי שבעות להם מ"ט פעמים קסם להם
 כ"ג וכל הקסמים כוונתם בזה: והוא מזכיר עון להחפש. ונ"ג נקסמו את קסמיו הים מזכיר
 עונות שביד ישראל שהיו מודיעים לו עמוק ומאב שנייהם שהיו שומעין את חוכמות הנביאים:
 להחפש. שהיו ישראל נחפשים בידו: (כט) יען הזכרנס עונכם. שאתם מחשין עבירות מיום
 אל יום ועונותיכם הראשונים נזכרים על ידיהם: בהגלות פשעכם. החדשים: להראות
 חטאתיכם. היושנים: יען הזכרנס. לפני לרעה לפיכך בכף תחפשו ביד מלכא דבבל תחמסרון:
 (ל) חלל רשע. חייב להיות חלל כרשעך: נשא ישראל. לדקיהו: בעת עון קן. בעת נחמלאת

הפסק

ב א ו ר

על כל הימין היתה סימן ההללחה. (כה) והיה להם, בעיני יושבי ירושלים. שבעי שבעות,
 כפשוטו שבעה מאז, ונ' נקסם זמלת שוא, מזך עלמו ואחר עמו, וזעורו והיה כשבעי
 שבעות שוא להם. והוא מזכיר עין, מלך ככל מזכיר פשיעת ירושלים אשר מרדו בו, ולפי
 הכוונה הזאת מזכרנס גם החכם דע וזעטטע. (כט) יען הזכרנס עונכם, שאתם מחששים
 עבירות מיום אל יום, ועונותיכם הראשונים נזכרים על ידיהם, (רז"י). בהגלות פשעכם,
 החדשים, (הנ"ל), ולפי כוונה הזאת מתורגם אשכנזית. בכף, בה"א הידיעה כף נ"ג (רד"ק).
 (ל) ואחה חלל, פירוש כפסוק הזה נראה, כפי' יונתן, ואת חייב קטלת רשעא רבא דישראל

דמטז

קץ: (לא) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
 הַסִּיר הַמְצַנֶּפֶת וְהָרִים הָעֵטְרָה
 זֹאת לֹא-זֹאת הַשְּׁפֵלָה הַגְּבִיָּה
 וְהַגְּבִיָּה הַשְּׁפִיל: (לב) עוֹה עוֹה
 עוֹה אֲשִׁימָנָה גַם-זֹאת לֹא הִיָּה
 עַד-בֹּא אֲשֶׁר-לֹו הַמִּשְׁפָּט
 וְנִתְּתִיו: (לג) וְאַתָּה בֶן-אָדָם
 הַנְּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
 יְהוִה אֶל-בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל-חַרְפְּתָם
 וְאָמַרְתָּ חָרַב חָרַב פְּתוּחָה לְטַבַּח
 מְרוֹטָה לְהַכִּיל לְמַעַן בָּרֶק:

צו ענדע איוט. (לא) צו דיר
 שפריכט דער הערר, דער אלל-
 מעכטיגע אלזא: לעגע אב דאז
 די אדעם, גיב הינוועג דיא
 קראגע, ווערער דיעזעס נאך
 יענעס (זולסט דוז החבע), דאז
 ניעדר יגע זאלל ערהאבען ווער-
 דען, דאז האהע אבער זאלל
 העראבשטירצען. (לב) אונ-
 הייל, אונהייל, יא אונהייל
 ווילל איך שטיפטען! אויך דיעס
 אבער געשיעהט ניכט, ביז יע-
 נער קעמט, דער דאז רעכט
 האט דאז, דעס איך עס גע-
 בע. — (לג) פֿערנער זאללסט
 דוא, ערדענוואהן! ווייזואגען,
 אוד זאללסט שפרעכען: זא
 פֿעהרענגט עס דער הערר,
 דער אללמעכטיגע, איבער

כחוח

דיא קינדער עמוז'ס צו איהרער שמאך — פֿערקינדע עס (איט דען ווקרטען): דאז
 שווערדט — דאז שווערדט איוט געציקט צום שלאכטען, איוט געשליפען, דאמיט עס בליט.

ר ש י

הסאה והגיע העון האחרון הממלא את הסאה: (לא) הסיר המלנפת וגו'. כחרגומו אעדי
 מלנפתא משריה כהנא רנא ואנטל כיתרא מזדקיה מלנא אמר דין ודין באחריה לא יתקיים:
 השפלה הגבה וגו'. גדליה בר אחיקס דלאו הות דיליה יסנינה וזדקיה דליליה הוא מעדי
 מיניה: (לב) עוה עוה. לשון עי השדה ל' חורנה אחר חורנה פעמים וגו' אשימנה כנר
 גיטלה מיכניה ונחנה לזדקיה ומלדקיה חנתן לגדליה הרי ב'. ומנחם חנר עוה עם עותה
 ושתי המלכה (חסתר א') העוינו והרשענו (תילים ק"ו): גם זאת לא היה. גם לגדליה לא
 חתקיים עד בא ישמעאל בן נתניה: אשר לו המשפט. אשר עליו שמתי להפצע נקמתי
 ומשפטי: ונחתיו. נידו: (לג) אל בני עמון ואל חרפתם. אשר שמחו בנפול גורלו של ג' בקסמיו לבא
 על ירושלם וחרפו אותי ואת עמי לאמר יד ענו'ס שלהם רמה להפיל חללים רבים: למען ברק.

ב א ו ר

דמטא יום תנריה עדן חושלימת חובוסי. עון קץ עיין רש"י. (לא) הסיר, הסיר והרים ענין מקור וכן
 הננה והשפיל, באינו אמר אסיר המלנפת וארים העטרה מעל ראש המלך, זר"ל אסיר מעל ראש
 המלך מלכת יהודה שיגלה המלך כדקיה לארץ חויביו (רד"ק). ואח לא זאת, תחסר וי'ו
 החבור, ולא משך גם אל הקודם לו, כלומר לא זאת ולא זאת, ומוסב על המלנפת ועל
 העטרה. השפלה הגבה, אינו מהנביאור אבל זה דרך כללות ונתינת הטעם למה חוסר
 המלנפת מרחש כדקיהו, על כי נשא את לבנו. (לב) עוה, מנחם חנר עוה עם עותה ושתי
 המ'נה (חסתר א') העוינו והרשענו (תהלים ק"ו ט"ז). (לג) ואל חרפתם, המפרשים
 פרוז את המלה הזאת על הדברים המחרפים והמגדפים ועל שמחת בני עמון על מפלת
 יש אל, ואינו לא אוכל להנין, איך בני עמון שמחו על מפלת ישראל, אחרי אשר ידעו כי
 גם עליהם ילא; על כן נכון לפתור על חרפת בני עמון, אחרי אשר גם הם ינוכחו ממנו.
 פהוחה, אמר פתוחה לפי שהליאה מתעבה, כי בשיהא במוך תערה היא סגורה ונשחוליהוה
 מ'ערה היא פתוחה, (רד"ק). להכיל, נראה דעת רבי'קס כמו להכיל, וכן ארין עד
 חב נותינם (איוב ל"ב י"א) כמו ארין, ולא יהל שם ערבי (ישעי' י"ג ב') כמו ולא יאכל.
 למען ברק, ברק שם ועינוו החרב מרטה למען תחיש להרוג, כמו הנרק, עד אשר נעור

(לד) בחזות לך שוא בקסם לך
 כזב לתת אותך אל צוארי חללי
 רשעים אשר בא יומם בעת
 עון קץ: (לה) השב אל תערה
 במקום אשר נבראת בארץ
 מברותיך אשפט אותך:
 (לו) ושפכתי עליך זעמי באש
 עברתי אפיח עליך ונתתיך ביד

צענר פער צעהרע: (לד) וועה
 רענר מאן דיר ערטהוילט דיא
 פאלשען ווייזונגען, אונד דיר
 פאלשע אראקעל גיכט,
 שטרעקט עם דורך הין אוף דיא
 לייבנאמע יענער ערשלאגענען
 באזעוויכטער, דערען טאג
 דאן קעמטט, ווען דיא מיס-
 סעטהאט ענדעט. (לה) א!
 שטעקקע (דיין טווערדט)
 נור וועדער אין דיא שידע,
 דען, שאן אן דעם ארטע ווא
 דוא צור וועלט קאמסט, אין
 דעם לאנדע דיינער געבורט

אנשים
 ווערדע איד דך ריכטען: (לז) סיינען צאָרן ווערדע איד אויס שיטטען איבער דך, מן
 פייערגרים זאלל דך ערגרייפֿען, אונד וואטהענטבראָנטען מענערן ווערדע איד דך

ר ש י

למען לא ימך מראה להט שלה בחלליה: (לד) בחזות לך שוא. קוסמי עמון חזו לרם
 שוא לאמר לא יבוא עוד עלינו: לתת אותך אל צוארי חללי רשעים. להטעותך ולתת
 את צואריך בלוארי חללי רשעים של ישראל: אשר בא יומם. יום שלהם: (לה) השב. כמו
 השב שהרי השיך רפה המתיני עד שוב הרב שעל ישראל אל תערה ואח"כ כשימור נקמתו
 בישראל ישוב עליך ובמקום אשר נבראת וגומר: (לו) אפיח עליך. לשון נפיחת אש במכות:
 אנשים בוערים. מנהיגין עכמן בשנעון לחבל ולהשחית: חרשו משחית. אומנין לקטלא: זה
 ימי"ם רבי"ם שפי"רשתי פר"שה ז"ו כאש"ה כח"ב למע"לה ענש"ו אכ"י רח"ה בשינוי"ו לשונות
 שנ"ה שאי"ן הנבי"א מדב"ר אל"א ע"ל הכר"ב. לתת אותך אל צוארי חללי הרשעים וגו' השב
 אל תערה וגו' אפיח עליך וגו' אינו נופל ל' זה אלא על מחבת וכן חרשי משחית. ונראה
 דעיני שעל נ"כ נאמרה וכו' זו וכן משמע הונח ואמרת בה אמר ה' אלהי' על בני עמון ועל
 מרפסם כלומר (שחרפתי שחרפתי היו) על נ"ג (בשגיל נ"ג) שני עמון מרפסים את ישראל על
 שהמרינם נ"ג: הרב הרב פחותה. הרב נ"ג הנפולה לכאח נשנו הדרכים על ירושלים ועל בני
 עמון כמו בפרשה העלוונה הרי פורענות לבני עמון: בחזות לך שוא בקסם לך כזב. אחת
 סבור בי ע"י קסמך של הנבל ושוא וכזב אחת מללית שחרבך נתונה אל צוארי חללי הרשעים
 שאל יומם בגורה מלפני בעת תשלום את קילום: השב אל תערה. כלו' בעת חנוא שחשוב אל
 תערה ותקבל החרב פורענוחם מיד מלכי מדי וואו אפיח עליך באש עברתי ומהיה נתונה ביד נפחים
 שוטים שהם חרשי משחית שיבואו לחדד' ולמורט' כאשר מאו וישחיתוך:

בערים

ב א ו צ ר

בני עמון יקסמו קסם לדעת אם מלך בבל ילתי במלחמתו נגדם, כבר יפלו אל צוארי חללי
 הרשעים. (לד) בחזוה, מוסב אל הפסוק הקודם. לחח אותך, נעוד תקסם כזב יבא אליך
 פחאום כנרק ויתן את חלליך על צוארי וגו'. רשעים, מוסב על ישראל. עון קץ עיין לעיל (ל').
 (לה) השב אל תערה, דברי הנביא אל בני עמון, כי בלי ספק החאמנו לקדמהו וללאח
 נגדו למלחמה, ע"כ אמר: השב את החרב אל תערה, כי נטרם חלא עוד מארנך כבר יבא
 אליך ובמקום אשר נבראת אשפטך. מברחיק, ראה את צאורנו לעיל ע"ז ג'.

בערים

יחזקאל כא כב

אנשים בערים חרשי משהית: (ז) לאשתהיה לאכלה דמך יהיה בתוך הארץ לא תזכרי כי אני יהוה דברתי:

כב (א) ויהי דבר יהוה אלי לאמר: (ב) ואתה בן אדם התשפט התשפט את עיר הדמים והודעתה את כלל תועבתיה: (ג) ואמרת כה אמר אדני יהוה עיר שפכת דם בתוכה לבוא עתה ועשתה גלולים עליה קטמאה: (ד) בדמך אשר שפכת אשמת ובגדולך אשר עשית טמאת ותקריבי ימך ותבוא עד שנותיך על כן נתתיך חרפה

לגוים

הרגום אשכנזי סג

איבערלאססען, דיא ערפיני דעריש זינראים פערדערבען. (ז) דעם פייער זאללסט דוא צום רויבע ווערדען, דיין בליט זאלל אין דיינעם לאנדע פער גאססען, אונר זא דיין אנדענ: קען גאנץ פערלעשט ווער דען. — איך, דער עוויגע, האבע עס זא פעררהענגט.

כב (א) דעם עוויגען ווארט ווארד פערנער מיר, וויא פאלגט: (ב) דוא עררעני זאהן! וויללסט דוא ריכטען? וויללסט דוא דיעזע בלוטשול. דינע שטאדט ריכטען? מאכע איהר בעקאנט אללע איה רע שאנדטהאטען: (ג) זאנע: זא שפריכט דער הערר, דער עוויגע: איינע שטאדט, דיא אין איהרער מיטטע בלוט פערניעסט, דיא זיך נעמען מאכט, אונר זיך דאאיט פער. אונרייניגעט, דערען שטראפ. צייט קעמט (מוכח ווייליק).

(ד) דורך דאז בלוט דאז דוא פערגאססען, האסט דוא דיך פער שולדעט, דורך דיינע געטצען דיא דיר מאכטעסט, האסט דוא דיך פער אונרייניגעט: דוא האסט אלוז זעלכסט גענעהערט דיינע שטראפצייט, אונר זעלכסט דאז ענדע דיינער יאהרע הערבייא געפיהרט: דארום לאס איך דיך צום שפאטט אללער פעל.

כב (כ) החשוט את עיר הדמים ירושלים: והודעתה. מסיק פ"א. והודעת אותה: (ג) עיר שפכת דם בתוכה לבוא עתה. הכי מקר' מסורס וזהו פי' עיר שפכת דם בתוכה אמר ה' אלהים לבוא עתה: ועשתה גלולים. כמו ואשר עשתה גלולים וכו': (ד) עד שנותיך. גזירת ונושנתם (דברים ד') בגי' שאמר משה: וקלמה. דנה שהכל נדברים בך. סרלריץ

ב א ו ר

(ל) בערים, תרגומא שלשון והסנה בער נאש, ולו יאות גם לתרגום חרשי משמית כיונתן (כ) החשפט, האם באורנו לעיל ב' ד'. (ג) עיר ששכת דם, עיר אשר בתוכה נאסף דם. לבוא עתה, ענינו אלו לא טעה כי אם באסיבת דם ככר בל עתה, ואף גם מה עתה, אשר הכוונת פשע על פשע ועשתה גלולים. (ד) עד שנותיך, חזק

(טווער) פער שולדעט, דורך דיינע געטצען דיא דיר מאכטעסט, האסט דוא דיך פער אונרייניגעט: דוא האסט אלוז זעלכסט גענעהערט דיינע שטראפצייט, אונר זעלכסט דאז ענדע דיינער יאהרע הערבייא געפיהרט: דארום לאס איך דיך צום שפאטט אללער פעל. כב (כ) החשוט את עיר הדמים ירושלים: והודעתה. מסיק פ"א. והודעת אותה: (ג) עיר שפכת דם בתוכה לבוא עתה. הכי מקר' מסורס וזהו פי' עיר שפכת דם בתוכה אמר ה' אלהים לבוא עתה: ועשתה גלולים. כמו ואשר עשתה גלולים וכו': (ד) עד שנותיך. גזירת ונושנתם (דברים ד') בגי' שאמר משה: וקלמה. דנה שהכל נדברים בך. סרלריץ